

PRIS 20 KR

Puttebo

Jag kom till Ljunghuset nästan som nyfödd och bodde där under somrarna hela 30-talet och tidvis varje sommar därefter. Det var en märklig tid och ett märkligt liv vi levde.

av Karl Gustav Hultstein

Vargjägarens väg

På Mårtensvägen, en liten tvärväg mellan Ljung-sättersvägen och Marinavägen ligger »Puttebo» vår sommarstuga. Vägen har fått sitt namn efter »den store vargjägaren Märten», han som sköt Skånes sista varg. Är man liten så har en sådan historia mycket stor betydelse. Vi diskuterade denna händelse mycket och ingående, och teorierna om hur det hela gått till blev många och med tiden allt mer bloddrypande. Detta var i början av 30-talet och det fanns ingen tv att titta på och inte ens radio att lyssna på, utan man fick stå för spänningen själv.

Hur förhöll det sig nu med vår varg? Hade den existerat mer än i vår fantasi? Jodå. Den 2 september 1908 sköts vargen, men inte på Mårtensvägen utan på Rådjursvägen. Och en av skyttarna, dom var två bröder, var Hans Mär-

tensson, givit namn åt vår väg. Vargen kom ursprungligen från norra Sverige och hade fångats för transport till, gissningsvis någon djurpark. Emellertid lyckades den rymma vid en omlastning i Malmö och drev sedan omkring i Skåne, där den spred en viss skräck, för att till sist hamna i Ljunghuset och där möta sina banemän. Vargen finns idag uppstoppad på Falsterbo Museum.

Stugan

Stugan är inte stor. Den byggdes 1929 och vi, min syster och jag har bott där varje sommar. Stugan består av ett större rum, rektangulärt på cirka 20 kvadratmeter, två små sovrum, ett kök och en jungfrukammare. Jodå, vi hade jungfru, det hade alla i Ljunghuset på 30-talet, tror jag. En veranda och ett burspråk. På tomtens finns

Sedan sist.

I samband med att årets Kultur-Penning delades ut den 23 november, överlämnade föreningen också två Gåvobrev. Ett till Tångvallaskolan på 3.000 kr. Att användas som grundplåt till fortsatt satsning på kultur- och naturhistoria. Det andra till Höllvikens bibliotek för inköp av ett bokskåp till ett värde av 7.000 - 8.000 kr. På mötet informerade föreningens ordförande också om planerna på ett kulturhus i Höllviken, det s.k. »Navet». Det blir ett storstilat bygge både till volym och höjd vilket inger betänkligheter hos en del. Hit är det tänkt att biblioteket skall flytta. Här kommer också att finnas utrymmen för teater, biograf, samlingslokaler, butiker mm. Kostnaden riskerar att bli lika hög som huset, även om Göran Holm på en presskonferens uttalat att huset inte kommer att kosta kommunen ett öre. Det byggs och bekostas av Interoc. Vi skall försöka samla arkitekt, byggherre och lämplig politiker från kommunen till ett möte under våren. Vi är ju som förening intresserade i att ha tillgång till husets lokaler då bibliotekets nuvarande utrymmen kommer att tas över av Postgården. »Marknadshyrer» blir ju sällan billiga!

Samtidigt som materialet kring boken om butikerna blir allt mer komplett, har vi börjat se fram mot vad som kan komma härnäst.

Framtida projekt inkluderar ytterligare en bok av Anders Carlsten. Denna gång gäller det historier från Skanör.

Sven Rosborn vid Fotevikens Maritima Centrum kommer, förhoppningsvis under hösten,

fortsättning på sidan 3, ytterspalt

Bilden är från 1933 och visar Ljungsättersvägen som en förhållandevis bra grusväg. Mårtensvägen, som sticker av åt höger, var inte alls i samma skick på den tiden. Mitt på vägen fanns en stor sandgrop som bilen ofta fastnade i. Bilen vi ser är givetvis en Dodge. Det är Britt och jag som sitter på kofångaren.

också ett långsmalt uthus, tredelat med dass, vedbod och ett litet gästrum.

Både hus och uthus är rödmålat med vita knutar och tegeltak. Fast från allra första början var huset brunt med papptak. Någon har berättat att nästan alla hus, som byggdes vid den tiden var bruna eller tjärade. Huset är inte stort, men vi tycker att »Puttebo» är den idealiska sommarstugan.

Det var vanligt med stugor som fick namn med »Bo». Månsebo och Tussebo på Ljungsättersvägen. Gussebo på Gottakravägen, för att nämna några.

Tomterna i Ljunghusen var naturtomter och därför lättskötta. Den vita sanden lyste igenom på flera ställen och ännu i början av 50-talet hade vi en stor, naturlig sandlåda i ena hörnet av tomten. Denna sandlåda var lekplats för min syster och mig, våra kusiner och andra jämnåriga under flera år. När det var fint väder förstäss. Vid dåligt väder förflyttade vi oss till mina kusiners lekstuga som var stor och rymlig och som min mor och morbror en gång lekt i. I lekstugan fanns ett par sängar och en liten vedspis. Denna lekstuga, som 1929 flyttades ner från Småland, återbördades dit i slutet av 90-talet!

I början var det nog bara vi och familjen Harris på Ljungsättersvägen som hade borrad brunn. Dom andra kom och pumpade vatten hos oss. Hälsosamt och jodrikt vatten var det, men med en speciell smak som gjorde att te och kaffe smakade ungefär likadant.

Bilfolket

Större delen av vår familjs umgänge var bilfolk. Far sålde Dodge, Chrysler och Cadil-

lac, Gösta Rydberg Volvo, Knut Bonnevier Chevrolet, bröderna Thulin... Allt kretsade kring bilar. Alla var dom konkurrenter och privat bästa vänner, liksom fruarna.

Min syster Britt och jag var lädbarn. Dom amerikanska bilarna fraktades i billador på båtarna. Lådan var något större än bilen och sidorna omkring 60 cm höga. Och själva finesen; golvet var helt täckt av bräder. Det var säkert många småbarnsföräldrar som ständigt fick plocka barr, sand och grus ur sina

telningars munnar och som avundades våra föräldrars arrangemang!

Badliv

När vi barn var riktigt små, dvs före skoltiden, flyttade vi till Ljunghusen den 15 maj och flyttade sedan tillbaka till Malmö den 15 september. Det var en lång sommar och förhållandena, jämfört med dagens, var rätt primitiva. Till exempel utedasset. Tömningen fick man ordna själv i en cementgjuten bassäng en bit från dasset. Far i huset fick verkställa tömningen, en syssla som han inte var särskilt förtjust i, kommer jag ihåg. Lyfte man på lämmen till bassängen så krälade där miljoner små vita maskar. Och flugorna trivdes. Jätteäckligt!

Före avresan till Ljungen, fick vi gå till frisören för att sommarklippas. Vi grabbar blev i det närmaste snaggade. Var vi extremt kort-håriga i början av sommaren, så blev vi vid sommarens slut extremt långhåriga! Grå kort-byxor och en vit skjorta inköptes liksom sandaler och träskor. Och som kronan på verket en liten löjlig rundkullig skärmössa typ Bill. (Bill var en pojkbokshjälte, mycket populär på den tiden. Dagens ungdom tycker säkert att han är tontig. Vi tyckte det redan då. Och inte bara för mössan!)

Vi badade i stort sett varje dag. Pinnavagnen lastades med vetebröd, kaffetermos och till oss ungar saft. Vid tiotiden varje dag sågs den lilla karavanen som under vandringens gång utökades av andra familjer med riktning mot, i första hand badhusen. Det var lite märkligt, men man sade aldrig badhytt utan badhus, trots att dessa var mycket små.

Vi bytte om till baddräkt och badkappa och drog oss till gropen. Varje familj hade sitt ställe, sin grop, som iordningställdes i början av säsongen och som sedan användes hela sommaren.

Även om man var två år så hade man baddräkt, och jag hade en sådan där trikahistoria som brottare har. Och så kände man på vattnet. Vi badade alltid på Östersjösidan. Var sjön blank så var det svinkallt. Vid pålandsvind gick vägorna höga och då var det varmare och roligare. Detta hade till följd att den riktige Ljunghusenungen inte lärde sig simma! Antingen var det kallt, och då kunde man inte

Dodge-Hultstein.

Far inte bara sålde bilar utan tävlade också framgångsrikt. Någon gång kunde det hända att han under trimning körde sin racerbil till Ljunghusen. Det var stor sensation på den tiden.

simma för det. Eller också var vägorna för höga. 1938 gick jag i simskola. Både i Ljunghusen och Skanör eftersom min moster var simlärare. Som varmast var det 14 grader i vattnet. Vi kunde bara simma torrsim.

Som sagt var, så var det nästan alltid kallt i vattnet, men vi måste doppa oss och det uppfattades som rena tortyren. Barnen gick för det mesta sakta ut i vattnet, centimeter för centimeter, medan kvinnorna rusade ut under skrik, först framlänges och sedan just vid själva doppandet, kastade dom sig på rygg och sprattlade med benen. Det såg lustigt ut, men fungerade tydligen bra. Belöningen blev kaffe eller för oss små, saft och vetebröd. Jag undrar om det funnits några ungar i detta land, som druckit så mycket ljummen saft och ätit så sandiga veteskivor som vi. Sandiga händer, sand i luften, sand överallt. Vid tvåtiden drog karavanen hemåt.

Bland de vuxna var det kvinnorna som dominerade. Fruarna och hembiträderna. Men man sa alltid jungfru. Och dom tillhörde liksom familjen. Männen dök upp till helgerna. Skulle man få tag på dom fick man skicka bud. Telefon fanns inte.

Lekplatsen

Där Marinavägen nu går parallellt med Ljungsättersvägen fanns på 30-talet en brandgata. Bortom denna brandgata, mot Boltensternsvägen, dvs där kanalen finns idag, fanns ett obebyggt skogsområde med en liten, från brandgatan, dold rest från Ljunghedstiden. Här hade vi vår hemliga lekplats.

Och vi, det var min kusin Bertil och jag, Fast här var vi inte kusiner utan Bob och Frank, seriehjältarna från Allers. Den lilla Ljungheden var Afrika. Och dom uniformsklädda sjukhusbarnen från Ljungsäter, som då och då och i samlad tropp, drog igenom skogen, förvandlades till människoätande infödingar. Vi kunde ligga och trycka i den höga Ljungen hur länge som helst med våra osäkrade trägevär. Våra samtal fördes alltid viskande och förde oss ibland så långt bort att vi glömde att vara på vår vakt och då kunde det hända att vi blev överrumplade.

Dom människoätande infödingarna blev då hastigt helt vanliga kamrater och vi brukade byta några ord innan dom drog vidare. Förtrollningen blev således tillfälligt bruten, men så snart sjukhusbarnen kom utom synhåll förvandlades dom återigen till infödingar och vi till Bob och Frank.

Affären

Där kanalkiosken ligger idag hade William Johansson sin affär på 30-talet. Det var en sommarbutik, som var mycket livligt besökt eftersom det varken existerade kyl eller fry. Var det värmebölja, fick man ofta handla två gånger om dagen. Det var jobbigt, för det var varmt och kvavt i affären och trängseln var stor.

Det kunde också vara varmt utanför affären. På baksidan, den sida som vätte åt Öresund hade William sina backar med öl. Och dom var många. Flaskorna hade korkar på den tiden och blev det tillräckligt varmt så flög korkarna ur. Av den anledningen spolades flaskorna flera gånger om dagen. Resultatet blev att etiketterna så småningom spolades av, och dom törstiga stadsborna visste inte riktigt om det var pilsner eller lager dom fick när dom handlade. Dom färggranna etiketterna sam-

fortsättning från föregående sidas ytterspalt

att ha ett manus klart med historia kring Stora Hammars kyrka.

En bok om Kämpinge och en med förr-och-nu-bilder från Höllviken ligger en bit fram i tiden.

En skrift kring Wilhelm Boltenstern kan också bli verklighet i samarbete men hans dotter Marita Boltenstern.

Vi samlar ständigt in material och beroende på när och vad vi får fram, förändras också våra framtidsplaner. De som lämnat bilder och berättelser till oss kan kanske tycka att vissa projekt dragit ut på tiden, men vi ändrar ordningen på projekten efter tillgången på material.

Detta nummer av *på Ljungen* har blivit tjockare än vanligt. Det beror på att vi inte velat dela upp berättelsen om »Puttebo» på flera nummer. Karl Gustav Hultsteins minnen är exempel på berättelser vi skulle önska att alla skrev ner om sin barndom härnere på Ljungen.

Berättelsen om Posten kan snarast beskrivas som ett beställningsverk. Vi har bett Ingegerd Nilsson, som har unika minnen och kunskaper, att skriva några rader. Samtidigt letar vi bilder och fakta från annat håll, för att komplettera berättelsen. I detta fall från Postmuseum. Men, därmed behöver inte sista ordet vara sagt. Vi tar gärna emot korreringar, kompletteringar och kritik eftersom en artikel mycket väl kan dyka upp i ett annat sammanhang senare.

I nummer 7 av *på Ljungen* publicerade vi ett upprop. Nu gör vi det igen.

fortsättning på sidan 6, ytterspalt

lade vi barn upp och använde som ett slags betalningsmedel när vi lekte affär.

Sonen till William Johansson körde ut mjölkflaskor varje morgon i en gammal öppen T-Ford. Han körde och jag eller någon annan grabb fick springa och sätta flaskorna utanför dörrarna. Det var inte bara Ljunghusen som servades på detta sätt, utan även delar av Höllviken. Den tidens mjölkflaskor var mycket omtyckta och användbara för högst uppe i halsen samlades det grädde, som ofta användes till kaffegrädde.

Köket

Det fanns mycket flugor och dom flesta köken var blåmalade för man hade för sig att flugor inte tyckte om blått. Detta hjälpte dock inte mycket. Värmen från vedspisen och den, efter dagens mått, primitiva matlagningen utgjorde en gynnsam miljö för de hatade insekterna. Det blev något bättre när Primusköken gjorde sin entré. Men även då fick filbunkarna, som stod i parad i sina glasskålar på hyllan ovanför spisen, bevakas av de från taket nedhängande, gula, klibbiga flugfångarna. Det var alltid ett surr från flugor, som fastnat med sina ben och fåfängt försökte frigöra sig.

Det dröjde in på 40-talet innan elektriciteten kom. Och när den så kom, var belastningen de första åren så stor på söndagarna, att det var nästan omöjligt att laga någon mat. Men vi hade en mångårig vana vid vedspis och primuskök, så vi klarade oss.

Det var spännande när fotogenmannen kom med sin lilla lastbil och bytte ut den tomma kannan mot en fylld. Den trevliga, alltid leende mannen var vår hjälte. Vi småpågar såg upp till honom och beundrade honom. Han hade »suttit inne», troligtvis för någon bagatellartad historia, men i våra ögon var han Bildsköne Bengtssons och Tatuerade Johanssons like. Alltså en av oss!

Gränsen

Idag utgör Falsterbokanalen gräns mellan Höllviken och Ljunghusen. Före kanalen fanns det en »osynlig gräns» mellan de båda orterna. Man märkte det tydligt under badsäsongen. Det kunde krylla av folk på Höllvikenstranden medan det var mycket glest med badande på Ljung-

Här har vi Putte, två år och iklädd baddräkt enligt tidens sed. Året är 1929. Mor har vi till vänster och tant Ragnhild Harris till höger. Vi ser det ena av de två stora badhusen som tillhörde Ljungsåters sjukhus och till vilka "Sveriges minsta järnväg" gick. I dag finns kanalen precis bakom min rygg.

husens strand. Gränsen gick vid de två stora barackliknande badhytter som tillhörde Ljungsåters sjukhus. Till dessa badhytter kunde patienterna åka med »Sveriges minsta järnväg». Den primitiva vagnen drevs av en likaledes primitiv motor, som inte alltid fungerade och då fick man staka sig fram (se även *på Ljungen 2*).

Att Ljunghusenstranden var glest befolkad berodde även på att vägarna under helgerna var stängda med bommar, som sköttes av vakter, som såg till att ingen utomstående kom in!

Trafiken

I början på 30-talet var det inte många som hade bilar. Min kusin och jag brukade ibland gå ner till landsvägen, som vi kallade vägen mot Skanör och Falsterbo. Utrustade med papper och penna antecknade vi numren på de bilar som passerade förbi. En sysselsättning som inte var speciellt ansträngande för det var glest mellan fordonen. Vi strök sedan över numren när dom körde tillbaka. Vad det var för bilmärken, det visste vi sedan länge. Vi visste också, i de flesta fall, vilka som var ägarna! Än idag kommer jag ihåg bilnumret M 444. Det innehades av ägaren till en Bugatti, bilarnas bil.

Trädgårdsmästaren

Varje plats har sin oinskränkta härskare, en överhöghet som alla fjäskar för. Vi som bodde på och kring Ljungsåtersvägen hade

var. Det var trädgårdsmästaren Nils Jönsson på Ljungsåter. Dom som fjäskade var i första hand fruarna och hembiträderna. Och dom hade stor anledning till detta. Som grönsaksodlare var Jönsson känd över hela landet och hans sandjordspotatis och sparris kunde avnjutas på Stockholms guldkrogar.

Någon gång fick jag det stora förtroendet att, efter mycket noggranna instruktioner, göra en inköpstur till trädgårdsmästaren. Med mössan i hand och med den djupaste bugning jag kunde prestera.

– God dag farbror Jönsson! Vi ska ha främmande och mor undrar om vi kunde få köpa lite potatis och grönsaker?

Nils Jönsson tittade noga på mig. Jag kan ännu höra hans röst.

– Njaaa!

Han talade högt, kommer jag väl ihåg. Jag kommer också ihåg att han var lika snäll som han var duktig. Så jag fick säkert det mor ville ha.

Träsket

När vi var små blev vi aldrig förbjudna att själva gå till stranden. Det kalla vattnet och den därtill sammanhängande avskyn för badning gjorde att ingen var rädd för att vi skulle drunkna. Däremot blev vi varnade för »träsket». Störvägsområdet kallades så när jag var liten. På båda sidor om Störvägen fanns det vattensamlingar, små och stora, vilket lockade oss småungar. Vi tyckte att det påminde

om den natur, som vi kunde läsa om i serien Bob och Frank i Allers.

Det där med vattensamlingar och sankområden var nog rätt vanligt lite varstans i området. Mellan Ljungsåtersvägen och Vikensvägen kunde man länge finna uttorkade kanaler, knappt en meter breda och ungefär lika djupa. Tillsammans med ljungen, som i området var mycket storväxt och tät, blev detta till ett mycket bra smytskydd, när vi lekte indianer.

I början av 30-talet var dikena vid landsvägen mellan Ljunghusen och Skanör-Falsterbo vattenfyllda. I dessa diken levde massor av grodor, som i sin tur drog till sig storkar. Ett tiotal storkar på en gång var ingen ovanlighet. Det förtjänar kanske att påpekas att biltrafiken på den tiden var nästan obefintlig.

Branden

1935 var brandens år. Branden vid Gottåkravägen. Far dog den sommaren och jag kom tidvis att bo hos mormor som hade sin stuga på Gottåkravägen. Stugan finns inte kvar idag utan har fått ge plats åt ett par tegelhus.

Tre pågar i sjuårsåldern, jag, Lennart Gussler och en sommargäst som jag inte vet namnet på, vi skulle göra upp läger i den lilla skogsremsa som fanns och faktiskt delvis finns kvar mellan Vikensvägen och Gottåkravägen. Vi samlade en ansevärd mängd pinnar och annat brännbart material som vi placerade under en stor gran. Vid tändningsögonblicket visade det sig att vi inte hade några tändstickor utan Lennart, som bodde närmast, skulle springa hem och hämta. Medan han var efter stickorna ropade min mormor efter mig och jag sa till min kamrat att dom skulle vänta tills jag kom tillbaka. Mormor skulle baka och behövde i all hast ägg, så jag fick ge mig iväg till Fredrik Nyströms affär som låg vid stationen. När jag kom tillbaka brann det friskt i den stora granen och elden spred sig snabbt och eldsvådan var ett faktum. Hade det inte varit vindstilla just den dagen, så kunde det gått riktigt illa. Under ledning av handlaren och brandchefen William Johansson och med hjälp av flera brandbilar kunde man begränsa elden. Vatten hämtade man vid en brunn vid Ljungsåtersvägen strax intill Odd Fellow. Det nerbrända området var av en fotbollsplans

storlek. De sjuåriga »pyromanerna» fick lindriga straff och jag gick fri tack vare äggen!

Olympiska Spelen i Berlin 1936

Egentligen skulle jag ha skrivit; Olympiska Spelen i Ljunghusen 1936, för det var där dom utspelades. På Gottåkravägen.

Spelen ägde rum på en stor utvikt brun kartong, som vi förmodligen fått från Fredrik Nyströms affär. På denna kartong rutades löparbanan liksom kast och hoppbanor. Tärningar anskaffades, så även en radio. Spelen kunde börja.

Vi var några grabbar och jag var säkert den yngste. Vi följde det olympiska programmet. Parallellt med Jerrings reportage

1929. Det är förmodligen samling för kaffe. Moster Kerstin, morfar, far, Bertil, farbror Emil Harris, mor, mormor, moster Greta och Hildur. Observera barnvagnen.

utspelades vår tävningsskamp. Före varje gren fick vi välja vår man, dvs dom äldre valde först. Jag fick nöja mig med något mindre känt namn. Sälunda var en amerikan, Don Lash min man under 5000-metersloppet. I Berlin slutade han som 13:e man och näst sist. Men här på Gottåkravägen vann vi, han och jag. Det är väl därför jag kommer ihåg det så väl. Men jag kommer också ihåg hur det gick i verkligheten. Det var ett mycket dramatiskt lopp där finländarna Höckert och Lehtinen blev etta och tvåa och på tredje plats, som bronsmedaljör, kom vår egen Kälärne-Johnsson.

Kanalen

Så kom kriget och med det Falsterbokanalen. Ett stort ingrepp för oss som bodde så nära kan man tycka. Men det var så mycket annat, som var nytt, främmande, skrämmande men framför allt spännande.

Hur som helst, kanalen skulle grävas och för att detta skulle kunna ske, så krävdes det arbetskraft. Denna arbetskraft behövde någon stans att bo. Kanalbolaget värdjade till dom som hade sommarstugor och efter viss tvekan ställde vi och flera med oss upp. Stugan skulle, mot en blygsam ersättning, hyras ut under vinterhalvåret till kanalarbetare. Det var bara det att när sommaren stod för dörren, så vägrade hyresgästerna att flytta. Det blev rät-

tegång och avhysning och sedan blev det ingen som ställde upp med uthyrning.

Kanalbygget lämnade även andra spår. Tallarna på halva tomten, den del som vetter mot Mårtensvägen dog på en gång. Vi fick rådet att i stället försöka med björk, som har längre rötter. Det var med stor tvekan vi planterade detta träslag, som vi tyckte inte hörde hemma i Ljunghusen. Karl Jönsson, sonen till trädgårdsmästaren, planterade och jag pumpade och vattnade och pumpade och vattnade i två somrar.

När kanalen stod färdig kom båttrafiken och det var ju mycket trevligt. Stora båtar och små båtar passerade i en

fortsättning från sidan 3

Upprop!

Du sitter på en bit av den historia vi söker! Både urinnevånare, sommarboende och inflyttade, om du är yngre eller äldre spelar ingen roll.

Vi har alla en unik bit av den historia som Calluna vill levandegöra.

Skriv ner några rader. Det behöver inte vara några långa berättelser – även om vi naturligtvis gärna tar emot sådana också – det räcker med en händelse eller beskrivning av t.ex hur och var du handlade vid en viss tid, hur det har förändrats eller vad saker kostade. Vad var det för märke på kaffe, skurpulver och konserver. När kom kyl, frys in i ditt liv, hur förändrade bilen ditt sätt att handla.

Det kan också handla om skillnaden mellan hur man badade förr och nu, skolor, kommunala verksamheter, byggnader, människor mm.

Kommer du ihåg Bornholmsbåtarna? De ståtliga Hammershus, Kongedybet och Rotna.

Kommer du ihåg att man fortfarande i början på 70-talet inte låste huset när man åkte och handlade eller badade? Man stängde inte ens dörren!

Kommer du ihåg EssoBengtsson med bunkringsbåten i kanalen som ryckte ut vid fyra korta signaler från fartygen.

Kommer du ihåg den gamla butiken vid Ljunghusens station på 50- och 60-talet? Det fanns två ingångar. Bröd och mjölk till vänster och specier till höger. Dessutom sålde Scan kött i en träbarack vid sidan av. Har du någon bild av denna butik, vi har det inte.

Detta är bara några orsorterade minnesbilder. Du kommer ihåg betydligt mer om du tänker efter. Skriv!

Red.

Midsommar i Höllviken. Det var nog bara vi från Ljunghusen som var utklädda i daladräkter. Stig, Britt, Bertil och jag.

aldrig sinande ström. Fiskebåtarna for genom kanalen under efternatten och dunket från tändkulemotorerna höll en vaken. Och det var inte enstaka fiskebåtar det rörde sig om, utan hela flottor.

Ålfisket

Från tidigare var vi vana vid ett annat dunkande, men det var på dagen. Med början i juli och under resten av sommaren pågick ålfiskarna pålnings- arbeten i Kämpingebukten. Detta var ett trevligt ljud, som man var van vid och som hörde sommaren till. Men med fiskebåtardunket var det något annat. Vi vande oss dock och var glada över tanken på all den fisk som landades. Det var krig och ont om mat och köerna var alltid långa utanför fiskaffärerna.

Kriget

En hel del militär var grupperad vid kanalen. Dock på fel sida, tyckte vi som bodde i Ljunghusen. Vi hade den känslan i början av kriget. På vår sida fanns inga fort, inga stridsvagnshinder, inga militära förläggningar. Sveriges försvar började på andra sidan kanalen!

Att våra beredskapssoldater var mycket skickliga i prickskytte fick vi bevis på. De tre

första krigsåren lyckades dom skjuta ner glasknoppen på vår flaggstång. Varje gång fixade en mycket trevlig och vänlig fanjunkare en ny. Detta vande vi oss vid, så när den fjärde krigssommaren kom och knoppen lyste ofördärvad, blev vi nästan besvikna.

Miljön

På 1930-, 40- och 50-talen var miljön mycket viktig. Att säga ner en tall var på gränsen till helgerån. Att hämta ett lass jord från Hököpings sockerbruk betraktades som en svår för syndelse mot naturen. Många vårdade sin rest av ljung och gladdes om ansträngningarna gav resultat. Blommande ljung på tomten ansågs som den största lycka!

När det gällde oväsen fanns det också oskrivna lagar. En och annan fest, med därtill hörande oljud, hade man overseende med. Liksom mattpiskning under lördagar och söndagar vid nerflyttningen. Annars tog man stor hänsyn. När vi varit ute med våra mopeder och kom hemåt vid niotiden på kvällen, stannade vi våra motorer nere vid landsvägen och ledde mopederna på Ljungsättersvägen. Detta långt in på 1950-talet!

Gå med i
Kulturföreningen Calluna
Sätt in 50 kr på postgiro 250862-0

På Posten i Höllviken

Till vänster Ingeborg Ohlsson och till höger »flickan från Sävar» Märta Larsson.

Foto: Postmuseum

Skanör fick sin poststation 1768, men inte förrän järnvägen drogs 1904 fick Ljungen sina första postkontor, dels vid Foteviks station och dels vid Kungstorp. Ljunghusen följde efter 1905. Höllviken fick postkontor 1928. Det inrättades på järnvägsstationen med Einar Kristiansson som ansvarig för posthanteringen. Posten var under de första 13 åren öppen endast under sommaren. Här skildrar Ingegerd Nilsson postens fortsatta historia i Höllviken.

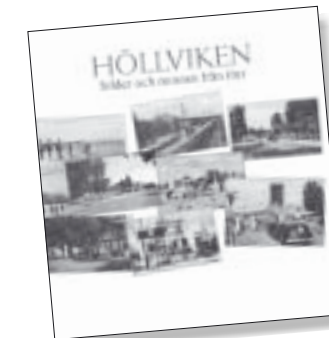
År 1941 skulle Posten skiljas från järnvägen. Man sökte lokal och föreståndare till en poststation i Höllviken. Mina föräldrar, Ingeborg och Otto H. Ohlsson, ägde hus och tomt där nuvarande Postgården ligger. Min far byggde hus och min mor, som var utbildad lant-hushållslärlarinna från Rimforsa, hade varit hemmafru i ett tiotal år. Min mor tyckte att här fanns en möjlighet till yrkesarbete som kunde förenas med hushåll och barn. Min far byggde om vårt hus så att en liten postlokal kunde inrymmas. Den 1 maj öppnades poststationen och min mor blev föreståndarinna. Dessförinnan fick hon sin postala utbildning vid posten i Skanör under en månads tid. Min mor hade nog inte klarat första sommaren om inte hennes bror, som själv var posttjänsteman, kommit och hjälpt henne igång under några veckor. Problemet med poststationen i Höllviken under 30- och 50-talen var att arbetet inte löpte jämnt under året. Under nio månader hade samhället under 300 innevånare, men under de tre sommarmånaderna befolkades Ljungens av alla sommarstugor av tusentals semestersugna stadsbor. Det var visserligen inte så att alla dessa fick sin post på min mors poststation. Det fanns poststation både i Fotevik, Kämpinge och Ljunghusen.

Brevbärare Gunnar Levin från Kämpinge på 40-talet.

Lästips från Calluna

Böckerna finns att köpa på biblioteken i Höllviken och Skanör samt på Bärnstensmuseet i Kämpinge, Falsterbo Museum och Turistbyrån vid Falsterbokanalens samt på ICA-Toppen i Höllviken.

Höllviken – bilder och minnen från förr. Ny upplaga. Pris 140 kr.

Ett stycke kanalhistoria. Pris 50 kr.

Resande över Ljungen. Pris 75 kr.

Sista dansen i Höllviken. Pris 130 kr.

Stinsen i Falsterbo. Pris 140 kr.

på Ljungens

Här står Ingeborg Ohlsson »på post».

Foto: Postmuseum

fortsättning från föregående sida

gångar om dagen. Därför var tre brevbärare anställda. Det var knepigt många gånger för henne att få kunnig hjälp, tills hon en dag fick svar från en flicka i Sävar uppe i Västerbotten. Hon kom tillbaka år efter år. Det var inte enbart postarbetet som drog, utan förälskelsen i en man. Efter några år blev hon välbeställd fru på Hammars näs.

När hösten kom lägrade sig friden över poststationen. Min mor var åter ensam i arbetet. Att vara ensam kvinna på en poststation innebar inte bara att sitta i »luckan» vissa timmar på dagen. Där fanns mycket arbete bakom kulisserna som allmänheten ofta inte tänkte på. Varje morgon tog min mor sin gula postvagn och rullade ner till järnvägsstationen för att passa första postförande tåg. Den promenaden fick hon upprepa tre gånger om dagen på vintern. På sommaren blev turerna tätare. Då inleddes varje arbetsdag en kvart över fem på morgonen när tidningsbilarna anlände. Inte heller var det något lätt kvinnogöra att sköta postsäckarna som skulle bäras ut och in. De kunde väga upp till 40 kilo och ibland ännu mer. Varje dag när poststationen stängdes skulle redovisningen göras klar. Kassan skulle stämma på öret.

Min mor trivdes med postarbetet. Visst var det bundet, men också roligt och omväxlande. Min mors glada och vänliga leende jävade allt tal om »den sura postfröken». Min mor dog 1955

endast 54 år gammal. Flickan från Sävar, Märta Larsson, tog över som poststationsföreståndare. Nu började utflyttningen från staden och fler och fler sommargäster bosatte sig året runt i Höllviken. Min far fick bygga till postlokalen flera gånger för att tillgodose den svällande postmängden. När min far dog 1972 beslöt vi barn att sälja fastigheten. Några år senare byggdes en ny postlokal där Saluhallen legat. En modern byggnad som uppfyllde tidens krav på postverksamhet.

Men vad händer med postkontoret efter 1 april 2001? Enligt media befinner sig Posten i en strukturförändring och postkontoret kan komma att ersättas av Post-i-butik.

Ingegerd Nilsson

Fotnot: Posten i Fotevik lades ner 1955, Kungstorp 1959, Ljunghusen 1968. Även i Kämpinge fanns det postkontor från 1945 till 1971.

På Ljungens ges ut av
Kulturföreningen
Calluna

Styrelse

Ingemar H. Johansson
Christian Kindblad
Christer Holgersson
Barbro Gunnarsson
Bertil Lundahl

Redaktör

Christian Kindblad
christian.kindblad@copyquick.se

Ansvarig utgivare

Ingemar H. Johansson
ingemar.h.johansson@swipnet.se

Grafisk form

Christian Kindblad

Tryck

CopyQuick, Malmö

Adress

Kulturföreningen Calluna
V. Mölledalsvägen 18
236 34 Höllviken
040-45 11 48

Postgiro

250862-0

Tidningen utkommer
med 3 nummer per år.

Återge gärna våra artiklar
men ange alltid källan.

Ljung, *Calluna vulgaris*

KULTURFÖRENINGEN
Calluna
DÅ OCH NU PÅ LJUNGEN